

uvodnik

Esselamu alejkum!

Dok je muslimanska scena u BiH zaokupljena knjigom o *vehabizmu*, a novinari prebrojavaju američke žrtve nakon trigodišnje agresije na Irak, reisu-l-ulema **dr. Mustafa Cerić** marljivo traži podršku za *Deklaraciju evropskih muslimana* - djelo za kojeg mu je **Henry Kissinger** uručio 60.000 € vrijednu polovinu nagrade

U EVROPU NA ZADNJA VRATA

Unesco-a za mir. Ovih dana dočekuje ga **Milan Kučan**, predsjednik Foruma 21. U ovim aktivnostima zabrinjava nesporna podrška političara visokog kalibra, dok izostaje podrška institucija muslimanskih organizacija, vjerskih zajednica, intelektualaca i džematlija. Do sada se do deklaracija afirmativno opredjelio dr. Džemaludin Latić u jednom

razgovoru na TV Hayat. Sa druge strane, u kritici su se eksponirali akademik Esad Duraković i profesor Zdravko Grebo. Deklaracija je u fokusu ovog broja *e-misije* kojeg označavaju novi saradnici i nove rubrike: KLIK-er, scena i kutak za djecu. Više u nastavku...

Edin Kumalić

Foto: dzemat.org

komentar

V zadnjih desetletjih je BiH proizvedla već deklaracij z *islamskim* predznakom. Leto 1970 smo bili priča prve velike deklaracije – *Islamska deklaracija*, ki je v tiskani obliki izšla leto 1990, izpod peresa rahmetli Alije Izetbegovića, danes pa iz Sarajeva prihaja nova deklaracija, tokrat *evropskih muslimanov*. V prvi so bili Bošnjaki del univerzalne muslimanske umme, v drugi pa se poskušajo oddvojiti in ustanoviti, skupaj s pestro populacijo muslimanov priseljenih iz vsega sveta, *evropsko sekcijo*. Prva je bila namenjena ozaveščanju muslimanov, in vsi pretresljivi

dogodki, ki so se je zgodili potem pričajo, o tem kako vizionarsko je bila sestavljena. Danes, v drugi deklaraciji, je diskurz obrnil smer in zašel v druge vode: paradoksalno ignoriranje, *evropskost* avtohtonih muslimanov in oblikovanje neke imaginarne skupnosti, v kateri skuša instalirati neko idejo o superiornosti *evropskih* muslimanov nad ostalimi. V tem reproducira evropocentrično shemo sveta, ki že tako doživlja močne kritike v evropskih intelektualnih krogih, in kar je najhujše, prevzame nase težo terorizma (?), s tem ko že na začetku avtor jasno zapisuje, da je to skoraj

izključno izhodišče in motiv same deklaracije.

Resnici na ljubo, ni čisto jasno komu je druga deklaracija namenjena: muslimanom je ni potrebno pisati, kajti večina iznesenih stališč je del njihove kulture in življenja. Politične predloge, ki jih je deklaracija polna, so lahko le mnenje oz. osebna stališča avtorja, ki jih nikakor ne more predstaviti kot splošno mnenje muslimanov.

dr. Beatriz Tomšič Čerkez

PREBERITE VEČ

U ovoj e-misiji:

- U fokusu:** Krupan korak u pogrešnom smjeru **2**
- Kur'an i hadis** u ugovoru **2**
- PRESS-ing, KLIK-er** **3**
- Ne propustite:** Prof. Grebo o deklaraciji **3**
- Dobar potez:** Osman ef. Đogić **4**
- Scena:** BH4, BKSS i KMD Makedonija aktivno **4**
- Vaša e-misija:** O deklaraciji EU muslimana **5**
- Kutak za djecu:** Stranac **6**

Dobro je znati:

kalifat. Kalif je Prerokov "naslednik" oziroma "namestnik" na Zemlji ter prvi imam muslimanske skupnosti. Njegova funkcija je predvsem duhovna in je omejena na zagotavljanje spoštovanja šarije; kalif nima pooblastil za določanje ali spreminjanje nauka, kakršne ima šiitski imam. Na začetku islama je bil kalifat pridržan za najzalužnejše člane muslimanske skupnosti, nato pa je pod Abasidi postal zapleten politično-verski sistem.

Yves Thoraval - ISLAM: mali leksikon

u fokusu

KRUPAN KORAK U POGREŠNOM SMJERU

Deklaracija evropskih muslimana koju ovih dana promovira njen autor, reisu-l-ulema dr. Mustafa ef. Cerić, izuzetno je pretenciozan projekt, bremenit kontradikcijama i sa potencijalno vrlo kontraproduktivnim domašajima. O tome bi morali kritički progovoriti intelektualci mahom potonuli u letargiju i depresiju *Deklaracija...* pompezno odzvanja na promocijama, realizirajući se tako u kontekstu rastuće odbojnosti prema muslimanima nakon tragičnog Jedanaestog septembra, ali ona svojim temeljnim postavkama ne djeluje u prilog integracije muslimana u evropske političke i kulturalne zajednice, niti u prilog afirmacije njihovog punog političkog subjektiviteta i socijalnog uzglobnjavanja u sredine u kojima žive. *Deklaracija...* djeluje upravo suprotno. U vezi s

tim treba istaći sljedeće činjenice.

Prvo. *Deklaracija...* koja je, koliko znam, prvi put integralno objavljena u Takvimu za 2006 . godinu, autorski je rad jednoga čovjeka, pa stoga nikako ne može fungirati kao stav institucije. To je prva i vrlo ozbiljna njena manjkavost, jer deklaracije koje potencijalno imaju tako golemu ambiciju i politički doseg ne autoriziraju pojedinci, već nadležne institucije. Ovu izuzetno znakovitu činjenicu trebalo bi šire tumačiti, ali mi to ne dopušta prostor kojim raspolažem.

Drugo, islamskom univerzalizmu je strano bilo kakvo unutarnje podvajanje muslimana, pa i ono koje ih dijeli na evropske, američke itd. Sintagma evropski

muslimani netačno sugerira da su oni, s jedne strane, nešto posebno u odnosu na muslimane na drugim kontinentima, a s druge strane želi im se prireći ekskluzivitet u odnosu na druge konfesionalne zajednice u Evropi. Takvo markiranje *evropskih muslimana* ni u kom slučaju nije utemeljeno u islamu. Konačno, muslimani u Evropi (to je znatno drukčije od obilježavajuće sintagme *evropski muslimani*) veoma su raznorodni u pogledu svoga etniciteta, pa i kulturnog identiteta – od Kurda i Turaka pa do Alžiraca i Marokanaca . (Jedini autohtoni muslimani u Evropi su Bošnjaci i Albanci). Osim toga ne treba zaboravljati da je islamu strana i ovakva vrsta institucionalizacije kakvu traži *Deklaracija...*, jer on,

izvorno, ne priznaje kler, niti hijerarhijsku organizaciju, poput Svete stolice. Dakle, *evropski muslimani* su izrazito politička konstrukcija i politički projekt koji, nažalost, vodi pogrešnom pozicioniranju muslimana na Zapadu.

Esad Duraković,
akademik (Oslobođenje)

PROČITAJTE VIŠE

Očigledno je da sve ovo vodi ka marginalizaciji muslimana u Evropi, njihovom dobrovoljnom separiranju i samomarkiranju

KUR'AN O UGOVORU

"Kako će mnogobošci imati ugovor sa Allahom i Poslanikom Njegovim?! - Ali, s onima s kojima ste ugovor kod Časnog hrama zaključili, sve dok se oni ugovora budu pridržavali, pridržavajte se i vi, jer Allah zaista voli pobožne." (9:7)

HADIS O UGOVORU

"Nema vjerovanja onaj u koga se ne može imati povjerenja, a nema vjere onaj ko ne ispunjava ugovore kada ih sklopi ili obeća." (Ibnu Hibban i Ahmed, sahih)

PRESS-ing

Delo, SP | 25.3.2006 | Izumiti gnojilo za tisoč cvetov
RTVSLO | 21.3.2006 | 32 muslimanov obtoženih terorizma
bhmuslimmonitor | 16.3.2006 | Reis u Evropskom parlamentu
Aljazeera | 16.3.2006 | Visa ban on Muslim scholar challenged
STA | 15.3.2006 | Vladna komisija o pobudi za sporazum o pravnom položaju IS v RS
MINA | 14.2.2006 | Kučan o Deklaraciji evropskih muslimana
Oslobođenje | 14.3.2006 | Zija Dizdarević - Ustav muslimana Evrope
UVI | 9.3.2006 | Sporočilo za javnost o sklepkih, ki jih je Vlada RS sprejela na 64. seji
IZ HR | 24.2.2006 | Promocija deklaracije u Zagrebu

ne propustite

PROF. GREBO O DEKLARACIJI

...Zdravko Grebo, profesor na Pravnom fakultetu u Sarajevu, koji je Deklaraciju poslao u Bolonju kao potporu svom radu, o njoj kaže: *Ta inicijativa očigledno pokušava da bude odgovor na stalne optužbe za muslimanski, islamski - zovite ga kako god hoćete - terorizam. A drugi cilj, ako sam ja dobro iščitao taj tekst, jeste obostrano odustajanje od stereotipa - zapadnih prema Istoku i istočnih prema Zapadu.*

... *Vjerovatno je jedan od motiva autora ili više autora bio da bi BiH, čak i personalno efendija Cerić bio ličnost koja bi mogla da objedini u ovom slučaju prvenstveno na političkom planu evropske muslimane.* Ipak, bosanski muslimani, kao autohtoni, uz Tursku koja teži ka Evropi, mogu tek ponuditi kontra argument kršćanskoj Evropi. Dalje od toga neće dobaciti: *Veoma je, veoma teško praktički*

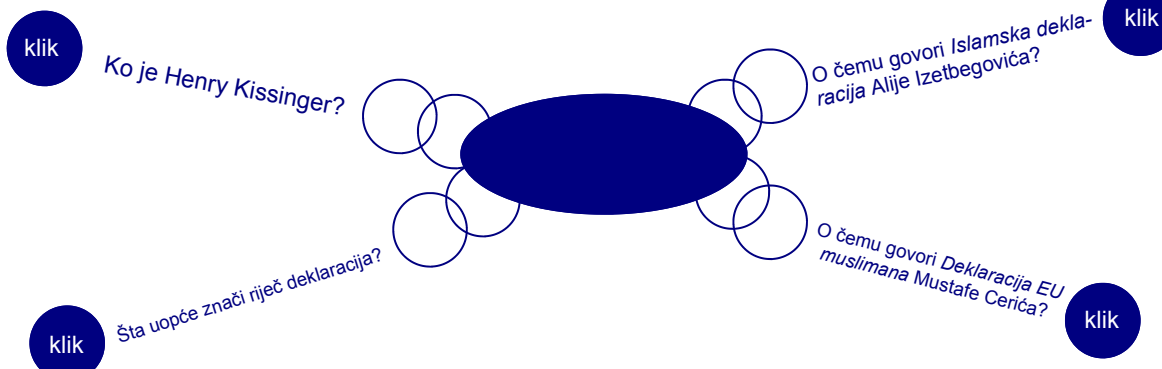
izvodljiva s obzirom na posvemašnju razjedinjenost muslimana različitih kategorija u Evropi. Ugledni vjerski službenici i islamski intelektualci u BiH, poput Mustafe Spahića, ocjenjuju je samoinicijativnom i nemogućom. Bez obzira na to što se kao autor potpisuje vrhovni islamski poglavar u BiH, Grebo vjeruje da je deklaracija napravljena van BiH.

PROČITAJTE VIŠE

Grebo: Ja ne volim nikakve teorije zavjere, ali skoro sam siguran da je prava inicijativa za jedan takav programski dokument nije došla iznutra, nego u najmanju ruku da je došla u saglasnosti sa veoma, veoma moćnim političkim faktorima i u Evropi, a bogami, i preko Atlantika.

KLIK-er

Kliker je rekvizit za dječiju igru ali klikeraš nije samo igrač.. u slengu se koristi i za *thinkere*, osobe sklone razmišljanju. Mladim klikerašima posvećujemo ovu rubriku.

dobar potez

Evropski poslanec, **Lojze Peterle** je v sklopu svojih evropskih večeri, v petek 17.3.2006 povabil prvega muftija Islamske skupnosti v Sloveniji, Osmana ef. Đogića. V nepolni dvorani Kluba Cankarjevega doma sta

sogovornika prediskutirala odnos muslimanov in Zahoda, nekaj časa pa sta posvetila tudi osebnim vtisom Osman ef. Đogića ob prihodu v Slovenijo, primerjavo z okoljem in življenjem v Bosni in Australiji. Povedal je tudi

nekaj o osebni veri, vrednotah in družini. Posebnost večera je v tem, da je ef. Đogić **prvič pred kamerami cel večer govoril v slovenskem jeziku**, zaradi česar je dobil številne čestitke in pohvale prisotnih.

Govorite slovensko?

Foto: e-misija

scena

ODPIRANJE ZA RAZLIČNOST

Mirovni inštitut je v okviru pobude evropskih nevladnih organizacij in evropskega tedna medijev in manjšin pod geslom *Odpiranje za različnost*, v torek 21. marca 2006 na omizje povabil **mag. Ahmeda Pašića**, avtorja knjig o muslimanih v Slo-

veniji in Evropi, **dr. Beatriz Tomšič Čerkez**, predavateljico kulture islama na filozofski fakulteti, **Ilianko Todorovski**, urednico informativnih oddaj na TV Slovenija in **Ervina Hladnika Milharčiča**, urednika Sobotne priloge Dela. Pogovor je povezoval

mag. Admir Balitić, sodelavec Mirovnega inštituta.

Če vas zanima odnos medijev do islama, vloga novinarjev, komentar dogajanja naroda po objavi danskih karikatur...

PREBERITE VEČ

Foto: e-misija

Spet o muslimanih

REFLEKTOR

AKTIVNO: BH4, BKSS i KMD MAKEDONIJA

Društvo bosanskohercegovačkih studenata u Sloveniji **BH4**, u ovoj godini priprema predavanja, druženja, večer poezije, izlet u Posočje i sportske aktivnosti.

Nova redakcija **Bošnjaka**, ambiciozno radi na kvalitativ-

nim promjenama ovog glasila za kulturu i duhovnu afirmaciju Bošnjaka u Sloveniji.

Islamska zajednica prikuplja sredstva za stan muftije.

Sabor IZ Slovenije nastavlja praksu *tajnih* sjednica.

U toku je okupljanje omladine po džematima u Sloveniji. Akciju vode aktivisti **IMS-a**.

U toku su pripreme na **lokalne izbore 2006**. Bošnjaci opet razdvojeni, a izostaje i saradnja sa muslimanima drugih etničkih korijena.

Klub **KMD Makedonija** priprema već aktivnosti dramske, plesne in športno-rekreativne sekcije, pripravili pa so tudi novo spletno stran za katero iščejo prostovoljce, ki bi bili pripravljeni sodelovati v projektu .

knjiga

TARIQ RAMADAN: BITI EVROPSKI MUSLIMAN

Dr. Tariq Ramadan, profesor filozofije in islamskih študij, vnuk ustanovitelja islamskega revivalističnega gibanja v Egiptu in afirmirani intelektualec (časopis Time ga je uvrstil med najplivnejših 100), v knjigi napisani leta 1998. z izvirnim naslovom *To be a European Muslim* posega na pionirsko področje osvetljevanja družbenega, socialnega, psihološkega in duhovnega življenja muslimanov na stari celini.

V prvem delu se ukvarja z

bistvom islamskega učenja, verskimi resnicami in klasifikaciji islamske znanosti, ter splošnimi pravili islamskega prava, njegovi implementaciji skozi zgodovino in možnosti razvoja *idžtihada* – pravnega mnenja, ki se oblikuje v tistih primerih za katere ne najdemo eksplicitne razlage oz. niso jasno opredeljeni v virih Islama – Kur'anu in Suni.

Drugi del knjige je posvečen praktičnim vprašanjem s katerimi se soočajo muslimani v Evropi: pripa-

dnost, identiteta, status itd. Nudi nam dober sociološki opis okolja in položaja ter možno rešitev v integraciji, sprejemanju pozitivnih vrednosti zahodne družbe in zavračanju negativnih, kar ni v neskladju z zakonodajo evropskih držav in islamom.

Knjiga avtorja do katerega se zahodni mediji opredeljujejo kontradiktorno – v nekaterih primerih ga označujejo za muslimanskega Martina Lutra, v drugih pa za

potencialno nevarnost – je samo ena v opusu z več kot dvajset naslovi.

Tariq Ramadan - web
Intervju v SP Dela

vaša e-misija

DEKLARACIJA EU MUSLIMANA

WWW.SLOTEKBIR.NET

haris:

Gospodin Cerić je mogao sazvati jednu grupu različitih stručnjaka, napraviti simpozium ili radnu konferenciju ili nešto slično gdje bi pozvao prvo naše alime iz BiH (na prvom mjestu oni) pa onda sa alimima iz drugih evropskih država (nekog alima iz Turske, Španije) pa na kraju krajeva neke alime i islamske autoritete iz Meke i Medine pitati za mišljenje i podršku kad se radi o ovako važnoj i bitnoj stvari. U ovom vremenu komunikacija to nebi trebalo biti nikakav problem. Ovako mi se čini malo sebično i da služi za promociju Ceričeve ličnosti. Šta više, čini mi se arogantno do drugih muslimanskih alima iz BiH. Kad kažeš da je Deklaracija nedovršen tekst onda bih stvarno volio da se i dogodi neka radna konferencija u BiH ili negdje drugo u Evropi gdje bi Deklaraciju doradili i pod koju se nebi samo Cerić potpisivao nego i drugi muslimani koji žive u Evropi. Inače mislim da svi trebamo raditi na tome da deklaracija zaživi.

član:

Prof. dr. Esad Durakoviću inače svaka čast. Čovjek je zaista jako obrazovan. U deklaraciji ima sigurno dosta stvari, koju bi intelektualci njegovog kova mogli popraviti i doraditi (pa vjerovatno i sam smisao deklaracije). Ali zašto u njegovom komentaru nema nijedne pozitivne riječi o biti deklaracije? Zato što zaista ne valja i što je politička?! Zašto ne spominje da sekularizam sa svojim zabranama negira neke osnove u sprovođenju Islama kao marame (a koja zaista nikome ne

može naštetiti) i sa tim getoizira vjernice pa bi npr. ovakva deklaracija bila pokušaj kontra vage (pošto dr. Durakoviću intelektualno nisam ni otprilike dorastao, se ne bi više upuštao u argumentacije)? Zar je moguće, da je reis baš toliko *fulo*, i da ide samo za samopromociju i neke više političke ciljeve? Ako mu je to bio nijet, pasti će deklaracija i tako brzo u zaborav. Vjerujem, odnosno nadam se, da će biti rezultat deklaracije napredak u smislu boljeg promoviranja prava i obaveza muslimana i u smislu skidanja zavijesa stereotipnog mišljenja raje o štetnosti Islama za društvo Evrope.

atila:

Gore u deklaraciji se je negdje spomenula rečenica uspavani Arapi. Čitao sam negdje nedavno izjavu američkih bizmismena gdje oni nekako ovako kažu. Najjeftinije ćemo dobijati arapsku naftu ako ih uspavamo, i to tako da im sve prodajemo. Arapima nesmijemo dozvoliti da prave fabrike i otvaraju radna mjesta, već sve što trebaju dovest u njihove zemlje i prodavati im. Upravo tako i rade u arapskim zemljama nema maltene nikakve industrije počev od prehrambene, hemiske, metalne, auto itd... industrije. Evropski muslimani nemaju pod svojim tabanima ogromne količine nafte da mogu sebi priuštiti samo izučavanjem vjere, kao što rade Arapi. Ljudi u Evropi moraju proizvoditi i biti poticajni u svim oblastima, a ne kako se naspomenu u deklaraciji samo sjedit i uzdati se u Allahovu pomoć.

yahya:

Drago mi je da ima i takvih koji ne osuđuju sve što dođe od naših ljudi. Napokon to i nije konačan tekst Deklaracije, to je samo prijedlog teksta koji je poslan na uvid Evropskom parlamentu i raznim institucijama koje mogu pomoći da se tekst doradi i dobije konačan oblik, uz konsultovanje predstavnika svih muslimana koji žive u Evropi. Kakav bi smisao imala Deklaracija kada bi se ticala samo muslimana iz Bosne. Sam nacrt teksta nigdje ne spominje isključivo bosanske muslimane ali mnogi ne žele da vide, jer ih je zaslijepila averzija do svega što dolazi iz Bosne. U Bosni ne valjaju ni hodže ni doktori ni profesori ni magistri Islamskih nauka. Tamo je sve gola islamska fukara, samo su naše dide i nene bili pravi muslimani, danas su sve praznoglavci.

sultan:

Vidite li vi kakav je to borac vaš Reis? Koliko je on politički aktivan, kao vjerski vođa u zadnjem vremenu. Ima ga posvuda. Čas je u Sarajevu, čas u Americi, čas u Londonu, čas u Ljubljani. Svuda ga ima. U kakvoj je on političkoj kondiciji. Svaka mu čast, pravi političar. A kakav uspjeh doživljava njegova deklaracija Evropskih Muslimana kod svih političara NEMUSLIMANA. Jedino muslimani ne podržavaju njegovu Deklaraciju. Kakav smo to narod muslimani, Deklaraciju vašeg Reisa ne podržavamo. A koliko samo prijatelja ima među poznatim političarima nemuslimana. To je dokaz o njegovom autoritetu i njegovim sposobnosti.

Nedavno sam od prijatelja dobio zanimljiv tekst, na nekim mjestima podcrtan sa opomenom na kraju: "...umnožiti i podijeliti prijateljima... s molbom da se *probude*." Ova gesta mi se učinila tako lijepa, da sam je doživio kao iskren poklon. U nadi, da će i našu novu rubriku za najmlađe mnogi doživjeti kao poklon, želimo da ga umnožite, podjelite i pročitate djeci, kako bi ih podstakli na razmišljanje o svijetu u kojem se bude... Kutak uređuju naši novi saradnici. Želimo im sve najbolje u radu. (E.K.)

kutak za djecu

STRANAC

"Nekoliko mjeseci prije mog rođenja, babo je sreo stranca, koji je tek stigao u naš mali grad. Od samog susreta babo je bio oduševljen ovim čarobnim novajlijom i ubrzo ga je pozvao da živi sa nama. Stranac je brzo primljen u našu porodicu i nakon nekoliko mjeseci bio je tu da mi poželi dobrodošlicu na svijet.

Dok sam rastao, nikada nisam sumnjao u njegovo mjesto u našoj porodici. Po mom dječijem shvatanju svako je imao poseban položaj. Moj brat Jusuf, pet godina stariji od mene, bio je moj uzor. Samija, moja mlađa sestra, pružila mi je priliku da glumim "velikog brata" i da razvijem umjetnost zadirkivanja. Roditelji su bili izvanredni učitelji. Mama me učila da volim Allaha dž.š., a babo me učio kako biti poslušan Allahu. Stranac je bio naš pripovjedač. Mogao je istkati najčarobnije priče. Avanture, misterije i komedije bile su svakodnevni razgovor. Mogao je držati cijelu porodicu začaranu satima svako večer. Ako sam htio saznati o politici, historiji, ili nauci, on je sve to znao.

Znao je o prošlosti i izgledalo je da razumije

budućnost. Slike koje je crtao bile su kao žive, pa dok sam ih gledao često sam plakao ili se smijao. Bio je kao prijatelj svima nama. Odveo je babu, Jusufa i mene na našu prvu fudbalsku utakmicu. Uvijek nas je nagovarao da gledamo filmove, čak je organizirao upoznavanje sa nekoliko popularnih osoba. Mislio je da nam treba razotkrivanje i pojasnio nam i druge životne puteve. Često nam je nudio pivo i druga alkoholna pića, iako babo nije dozvoljavao alkohol u kući – čak ni za kuhanje. Činio je da cigarete izgledaju ukusne, cigarete – surovo, a lule – otmjeno. Govorio je slobodno (vjerovatno previše slobodno) o sexu. Njegovi komentari su ponekad bili jasni, nekada dvosmisleni, a uglavnom bezobrazni.

Stranac je neprestano pričao. Izgledalo je da babi mnogo ne smeta, ali mama bi ponekad tiho ustala i otišla u njenu sobu učiti Kur'an, dok bi mi ostali, uhvaćeni u jednu od njegovih priča o dalekim mjestima. Pitam se da li je mama ikada molila Allaha da stranac ode?

Moj babo je vodio familiju sa izvjesnim moralnim ubjeđenjima, a ovaj stranac

nikada nije osjećao obavezu da ih poštuje. Na primjer, psovanje nije bilo dopušteno u našoj kući, ni za nas, ni za naše prijatelje, niti za odrasle. Dok je naš dugovremeni posjetilac često koristio ružne riječi, koje su paralele moje uši, a otac bi se postidilo. Koliko ja znam, strancu se nikada nije suprostavljalo.

Kada pogledam unazad, vjerujem da Allahovom milošću stranac nije utjecao na nas. Konstantno se suprostavljao onome što su moji roditelji cijenili. Rijetko kada je bio prekoren, a nikada se nije tražilo od njega da ode. Više od trideset godina je prošlo kako je stranac došao familiji u ulici "Morningside Drive". Više nije tako interesantan mome babi, kao što je bio ispočetka. Ako bi sada ušao u dnevni boravak mojih roditelja, vidjećeš ga kako još uvijek sjedi u čošku i čeka nekoga ko će ga slušati i gledati dok crta slike.

Pitaš za njegovo ime?

Zvali smo ga TV.

A.S.H.